

Konfiskeerimiste ülevaade 2014

Pilleriin Lindsalu

Sisukord

1. Sissejuhatus
2. Konfiskeeritud vara liik
3. Piirkondlikud erisused
4. Kuriteoliigid
5. Laiendatud konfiskeerimine ja kolmandalt isikult konfiskeerimine
6. Konfiskeerimised suures ulatuses

Kriminaalpoliitika analüüs

Nr 6/2015

www.kriminaalpoliitika.ee

www.just.ee

JUSTIITSMINISTEERIUM

Eesmärk

Anda ülevaade 2014. aastal jõustunud kohtuotsustega konfiskeeritud kriminaaltulust.

Kokkuvõte

1. 2014. aastal konfiskeeriti jõustunud kohtulahenditega kriminaaltulu 2,15 miljoni euro väärtuses (sh konfiskeeritud esemete väärtus). Koos konfiskeerimise asendamiseks välja mõistetud summadega, nn asenduskonfiskeerimine, ulatus konfiskeeritava vara väärtus 2,5 miljoni euroni.

2. Võrreldes 2013. aastaga kasvas reaalse konfiskeeritud vara väärtus 56%. Koos asenduskonfiskeerimisega vähenes konfiskeeritud vara väärtus 21%.

3. Ülekaalukalt kõige enam vara konfiskeeriti Põhja ringkonnaprokuratuuri menetlustes (arvestades ka asenduskonfiskeerimisi 1,2 miljonit eurot), järgnesid Riigiprokuratuur ja Lõuna ringkonnaprokuratuur.

4. Konfiskeerimise asendamiseks mõistetud summad, mida kohtulahendi hetkel realselt olemas ei olnud (või tagamiseks ei olnud varasid arestitud), vähenesid 2014. aastal 83%: 2013. aastal oli asenduskonfiskeerimiste summa 1,7 miljonit, 2014. aastal aga 283 635 eurot.

6. Realselt konfiskeeritud vara mediaanväärtus ühe kriminaalasja kohta oli 1100 eurot (2013. aastal 1055 eurot). Suurim ühe menetluse raames konfiskeeritud olemasoleva vara väärtus oli 554 216 eurot.

7. Kõige enam vara konfiskeeriti majanduskuritegudega (sh rahapesu) seotud menetlustes. Realselt olemasolevat vara konfiskeeriti neis menetlustes 1 019 388 euro väärtuses.

9. Kriminaaltulu konfiskeeriti 172 kriminaalasjas (2013. aastal 173 kriminaalasjas). Vähemalt 6400 euro väärtuses kriminaaltulu konfiskeeriti 59-s kriminaalasjas.

1. Sissejuhatus

Ülevaade kajastab 2014. aastal jõustunud kohtulahenditega konfiskeeritud kriminaaltulu. Arvestatud on ka neid kriminaalasju ja konfiskeerimisi, mil **raha** konfiskeeriti KarS § 83 (või mõne eriosa koosseisu) alusel kuriteo vahetu objekti või vahendina (nt mõne rahapesu, majandus- või korrupsioonikuriteo puhul)¹. Summa sisaldab nii konfiskeeritud raha kui ka muud vara (autod, ehted, kinnisvara jne). Lisaks toodud summadele konfiskeeriti 5 mobiiltelefoni, 3 sülearvutit, käekell ja GPS seade, mille väärtus ei ole teada. Varade väärtus kajastab nende turuhinda arestimise hetkel (nt autod), soetusväärtust (kui on teada) või ekspertiisiga hinnatud väärtust (ehted, väärismetallid).

Sarnaselt varasemate ülevaadetega kajastatakse andmeid eraldi reaalselt konfiskeeritud vara ning väljanõutava vara osas (asenduskonfiskeerimine). Konfiskeeritud kriminaaltulu **koguväärtuse** all peetakse silmas konfiskeeritud vara ja asenduskonfiskeerimiste summat. Kuna kahe jõustunud kohtuotsusega konfiskeeriti mootorsõidukeid (3 autot, mootorratas ja järelhaagis) mille asukoht ei olnud teada, siis nende väärtus ei ole sisaldu reaalselt olemasolevas varas, kuid sisaldub konfiskeeritud vara koguväärtuses². Käesolevas ülevaates kajastatakse samas tähenduses väljendeid asenduskonfiskeerimine ja konfiskeerimise asendamine.

2. Konfiskeeritud vara liik

Konfiskeeritud kriminaaltulu koguväärtus oli 2014. aastal 2,5 miljonit eurot. Võrreldes 2013. aastaga vähenes konfiskeerimiste koguväärtus 21% (Tabel 1). Samas reaalselt konfiskeeritud olemasoleva vara väärtus möödunud aastal kasvas 56% (1,38 miljonilt 2,15 miljonile). 2012. aastal oli konfiskeeritud kriminaaltulu koguväärtus 1,91 eurot ning reaalselt konfiskeeritud vara väärtus 1,68 miljonit eurot.

Võrreldes varasemaga olid 2014. aastal konfiskeerimise asendamiseks mõistetud summad keskmiselt väiksemad ning vähem oli otsuseid, millega mõisteti nõudeid väga suurtes summas. Kui 2013 oli asenduskonfiskeerimiste väärtus kokku 1,7 miljonit, siis 2014. aastal 283 635 eurot³.

Vara konfiskeeriti 172 jõustunud kohtulahendiga, neist 160 puhul konfiskeeriti reaalselt olemasolevat vara (vara oli arestitud, nõue tasutud või tagatud).

Tabel 1. Konfiskeeritud vara väärtus (miljonites), 2013-2014

	2013	2014	Muutus (mln)	%
Konfiskeerimiste koguväärtus	3,09	2,45	-0,64	-21%
...Sh reaalse vara konfiskeerimine	1,38	2,15	0,8	56%
...Sh asenduskonfiskeerimine	1,71	0,41	-1,3	-76%

¹ Seega pole arvestatud näiteks juhtumeid, mil konfiskeeritakse auto näiteks narkokuriteo toimepanemise vahendina, kuid altkäemaksusummad on arvestatud. Ülevaates ei kajastu joores sõidukijuhtimise (KarS § 424) kriminaalasjades konfiskeeritud sõiduaudod ja nende väärtus.

² Sellest erinevusest tulenevalt ei võrdu reaalselt olemasoleva vara ja asenduskonfiskeerimiste summa konfiskeerimiste koguväärtusega (erinevus 24 370 eurot). Koguväärtus = [reaalselt olemasolev vara] + [konfiskeerimise asendamiseks mõistetud nõuded] + [5 mootorsõidukit, mille asukoht ei olnud teada]

³ Ülevaates ei kajastata tsiviilhagide kattteks mõistetud summasid.

Reaalselt olemasolevast varast moodustas esemete (sh kinnistute) väärtus 35%. 2014. aastal konfiskeeriti esemeid 758 995 euro väärtuses, mille hulgas oli 59 autot (2013: 63), 3 mootorratast ja 5 järelhaagist. Samuti konfiskeeriti kinnistuid, ehteid, hulgaliselt mobiiltelefone, sülearvuteid ja muid tehnikaesemeid. Konfiskeeritud esemete koguväärtust mõjutab oluliselt nende hinnanguline väärtus arestimise hetkel, tegelik tulu esemete realiseerimisest antud ülevaates ei kajastu. Lisaks konfiskeeriti möödunud aastal 5 mobiiltelefoni, 3 sülearvutit, käekell ja GPS seade, mille väärtust ei õnnestunud välja selgitada.

3. Konfiskeeritud vara piirkondades ja vara olemasolu alusel

Kõige enam konfiskeerimisega seotud menetlusi oli Põhja ringkonnaprokuratuuris (100), järgnesid Lõuna ringkonnaprokuratuur (30), riigiprokuratuur (24), Lääne ringkonnaprokuratuur (14) ja Viru ringkonnaprokuratuur (4). Kokku konfiskeeriti kriminaaltulu 172 kriminaalmenetluse raames.⁴

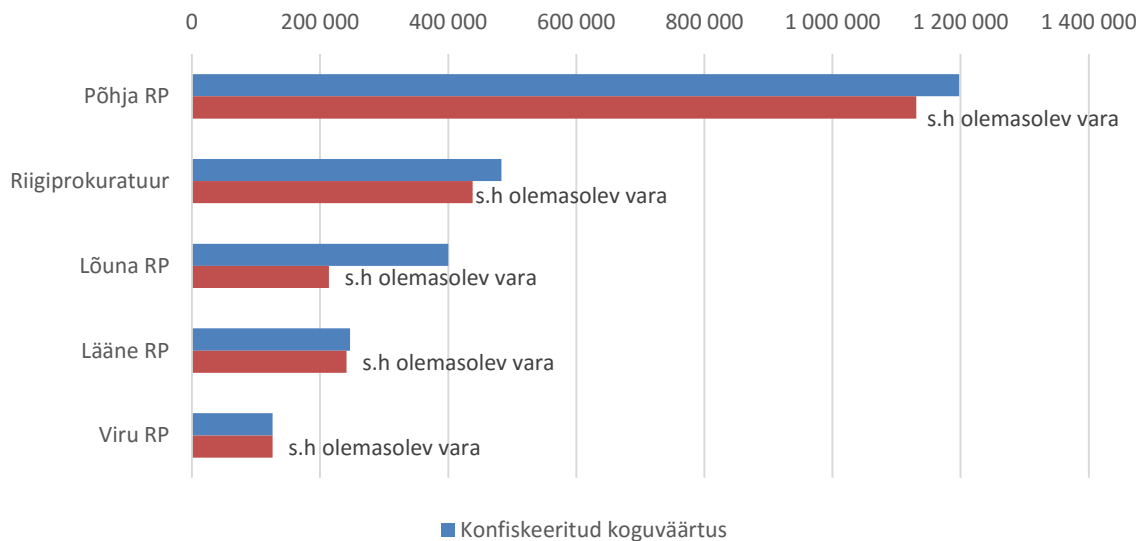
Tabel 2. Konfiskeeritud vara 2014. aastal prokuratuuride lõikes

	Konfiskeeritud koguväärtus	...Sh reaalselt konfiskeeritud vara väärtus ⁵	...Sh konfiskeerimise asendamiseks välja mõistetud summa
Põhja RP	1 197 617	1 130 825 sh raha 922 678 sh muu vara 208 146	66 346
Lõuna RP	400 196	213 758 sh raha 93 311 sh muu vara 120 448	187 477
Lääne RP	247 006	241 096 sh raha 85 508 sh muu vara 155 588	5 910
Viru RP	125 954	125 804 sh raha 97 157 sh muu vara 28 647	150
Riigiprokuratuur	486 371	438 246 sh raha 216 451 sh muu vara 221 795	23 751
Kokku	2 454 144	2 149 729	283 635

Kõige enam vara (sh asenduskonfiskeerimine) konfiskeeriti Põhja ringkonnaprokuratuuri menetlustega (1 197 617 eurot), järgnesid riigiprokuratuur (483 954 eurot) ja Lõuna ringkonnaprokuratuur (400 196 eurot). Asenduskonfiskeerimised moodustasid teistes piirkondades alla 10% konfiskeerimiste koguväärtusest, erandiks oli Lõuna ringkonnaprokuratuur, kus asenduskonfiskeerimine moodustas 47% konfiskeerimiste koguväärtusest (erinevus tulenes paarist suuremahulisest kriminaalasjast).

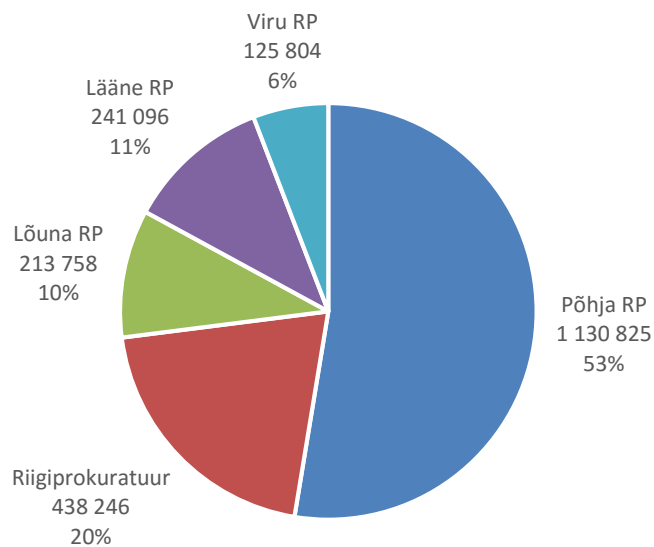
⁴ Ei sisalda menetlusi, kus vara (nt auto) konfiskeeriti kuriteo vahendina või arestitud vara jäeti tsiviilhagi(de) katteks.

⁵ Konfiskeeritud välisvaluutade väärtus on kajastatud „muu vara“ all.

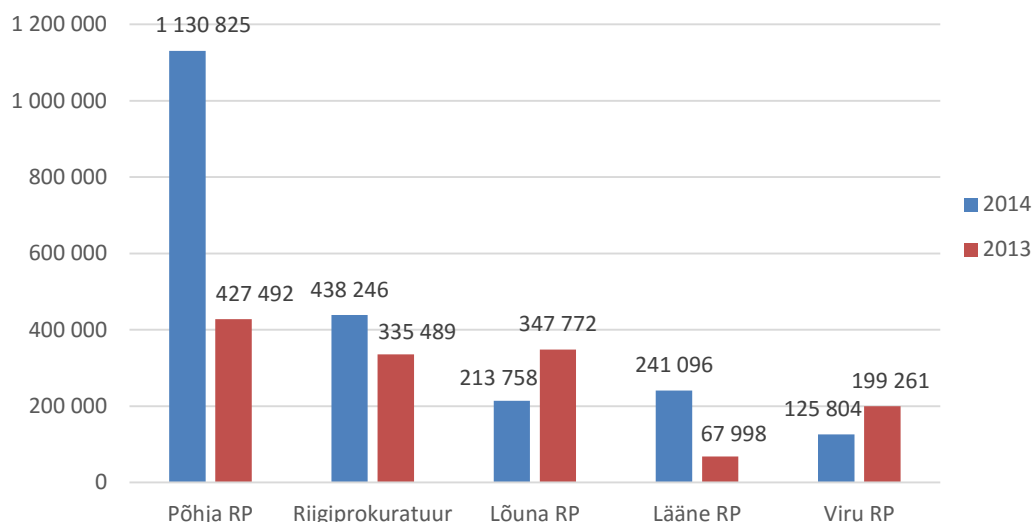
Joonis 1. Konfiskeeritud vara prokuratuuride kaupa

Reaalselt olemasoleva vara osas moodustas Põhja ringkonnaprokuratuuri menetluste osakaal üle poole ning riigiprokuratuuri osakaal viiendiku (Joonis 2). Võrdluseks, 2013. aastal oli Põhja ringkonnaprokuratuuri osakaal kolmandik ning Lõuna ringkonnaprokuratuuril neljandik.

Joonis 2. Reaalselt konfiskeeritud vara osakaal prokuratuuride lõikes

Võrreldes 2013. aastaga kasvas reaalselt olemasoleva vara konfiskeerimine oluliselt Põhja ringkonnaprokuratuuris (kasv 165%). Rohkem vara konfiskeeriti ka riigiprokuratuuri ja Lääne ringkonnaprokuratuuri menetlustes (kasv vastavalt 31% ja 255%).

Joonis 3. Joonis 3. Reaalselt konfiskeeritud vara prokuratuuride lõikes, 2013-2014

Reaalselt olemasolevat vara konfiskeeriti kõige enam kokkuleppemenetlustes (93% konfiskeeritud varast ehk 2 007 823 eurot, kokku 147 menetluses), üldmenetluste raames konfiskeeriti 7% reaalsest varast (136 136 eurot 19 menetluses) ning lühimenetluses 0,3% (5770 eurot 6 menetluses).

Ühe menetluse raames konfiskeeritud reaalse vara keskmine väärtus (mediaan) oli 1100 eurot, 2013. aastal oli vastav näitaja 1055 eurot. Suurim reaalselt konfiskeeritud vara väärtus ühes kriminaalmenetluses oli 554 216 eurot (2013. aastal 121 800 eurot).

4. Konfiskeeritud vara kuriteoliikide kaupa

Kõige enam vara konfiskeeriti majanduskuritegudega seotud menetlustes (nii olemasoleva vara osas kui ka koos asenduskonfiskeerimise nõuetega). Reaalselt konfiskeeritud majanduskuritegudes 1 019 388 euro ulatuses (2013. aastal 522 291 euro ulatuses), mis moodustas 46% reaalselt konfiskeeritud varast. Kuritegeliku ühendusega seotud menetluste raames konfiskeeriti reaalselt vara väärtuses 867 330 eurot. Tuleb aga märkida, et need summad on mõjutatud ühest kriminaalmenetlusest, kus isikud mõisteti süüdi nii majanduskuritegude toimepanemises kui ka kuritegelikku ühendusse kuulumises ning mille raames konfiskeeriti vara 554 216 euro ulatuses.

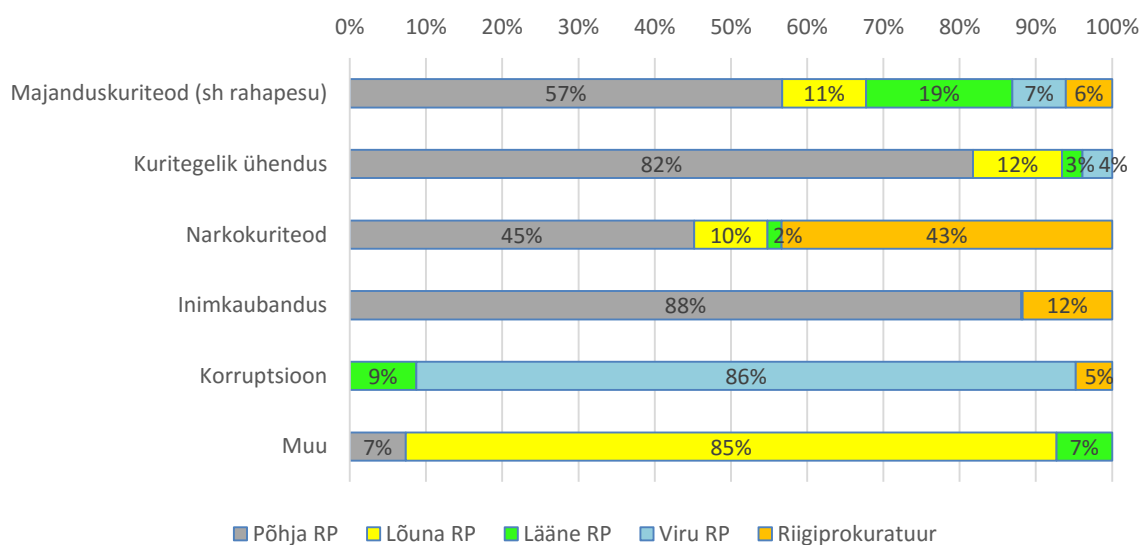
Tabel 3. Tabel 3. Konfiskeerimine kuriteoliigi alusel 2014. aastal

	Konfiskeeritud koguväärtus	Reaalselt konfiskeeritud vara väärtus	Reaalselt konfiskeeritud vara osakaal kuriteoliigiti (%)	Konfiskeerimise asendamine
Narkokuriteod	909 832	856 024	39%	33 475
Korruptsioon	57 043	52 973	2%	4070
Majanduskuriteod (sh rahapesu)	1 089 420	1 019 388	46%	70 032
sh rahapesu	261 137	261 105	12%	32
Kuritegelik ühendus	937 776	867 330	40%	70 000

Inimkaubandus	172 969	167 523	8%	5000
Muu	223 380	52 321	2%	171 059

Märkus: Kuna kuriteoliigid osaliselt kattuvad (näiteks konfiskeerimine kriminaalasjas, kus kuritegelik ühendus pani toime erinevaid majanduskuritegusid), siis võib ühe kriminaalasja raames konfiskeeritud vara sisalduda mitmel real. Sellest tulenevalt ületab ridade koondsumma konfiskeerimiste koguväärtust⁶.

Kui 2013. aastal konfiskeeriti kõige enam olemasolevat vara narkokuritegudega seoses (57%), siis 2014. aastal oli narkokuritegude osakaal 39%. Siiski olid narkokuriteod kõige sagedasemaks kuriteoliigiks, mille menetlemise raames kriminaaltulu konfiskeeriti (172-st menetlusest 138 olid seotud narkokuritegudega). Enamasti konfiskeeriti väiksemaid summasid (paarsada kuni tuhat eurot), mis kahtlustatava kinnipidamisel või eluaseme läbiotsimisel leiti. Teiste kuriteoliikide puhul oli menetlusi vähem, kuid konfiskeeritud vara väärtus oluliselt suurem.

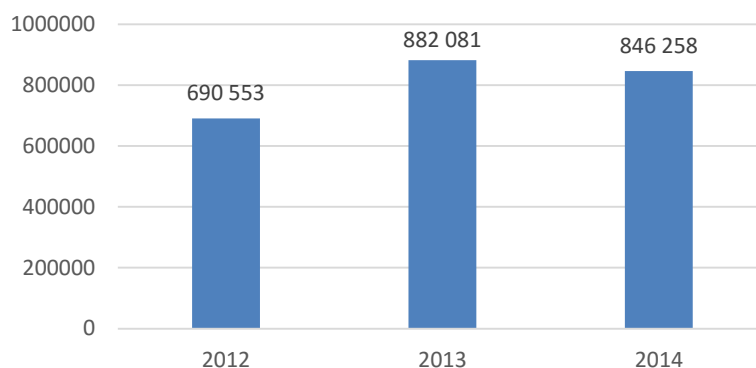
Joonis 4. Konfiskeeritud koguväärtuse osakaal kuriteoliikide ja prokuratuuri tööpiirkondade lõikes

Nii majandus-, narko-, inimkaubanduse kui ka kuritegeliku ühendusega seotud kuritegudes konfiskeeriti kõige enam vara Põhja ringkonnaprokuratuuri menetluste raames. Muud kuriteoliigid, mille raames kriminaaltulu konfiskeeriti, olid peamiselt varavastased ja võltsimistega seotud kuriteod (omastamine, kelmus, võltsimine).

5. Laiendatud konfiskeerimine ja konfiskeerimine kolmandalt isikult

Laiendatud konfiskeerimist (KarS § 83²) kohaldati 2014. aastal 846 258 euro ulatuses 95-s kriminaalmenetluses (2013. aastal 85-s menetluses 882 081 euro ulatuses). Võrreldes 2013. aastaga laiendatud konfiskeerimiste maht vähenes 4% võrra.

⁶ Sellised olid: inimkaubanduse kriminaalasi, kus oli tegemist kuritegeliku ühendusega (konfiskeerimine summas 152 375 eurot), neli kriminaalasja, kus oli tegemist majanduskuritegude ja kuritegeliku ühendusega (konfiskeerimised summas 782 421 eurot) ning üks kriminaalasi, mis sisaldas lisaks narkokuritegusid (konfiskeerimine summas 740 eurot).

Joonis 5. Vara laiendatud konfiskeerimine, 2012-2014

Enim kohaldati vara laiendatud konfiskeerimist narkokuritegude puhul. Laiendatud konfiskeerimised moodustasid 34% konfiskeerimiste koguväärtusest.

Tabel 4. Vara laiendatud konfiskeerimine

Kuriteoliigid	Vara laiendatud konfiskeerimine (€)
Narkokuriteod	798 362
Korruptsioon	26 423
Kuritegelik ühendus	20 610
Majanduskuriteod	13 610
Inimkaubandus, kuritegelik ühendus	7 000
Muu	864

Märkus: Kuna kuriteoliigid osaliselt kattuvad (näiteks konfiskeerimine kriminaalasjas, kus kuritegelik ühendus pani toime erinevaid majanduskuritegusid), siis võib ühe kriminaalasja raames konfiskeeritud vara sisalduda mitmel real.

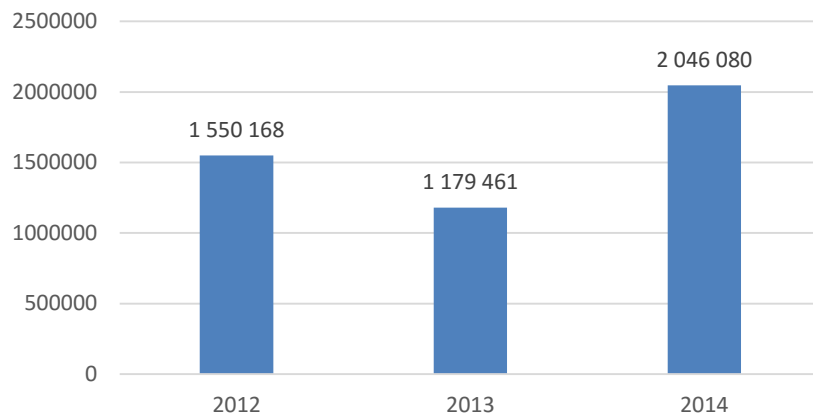
Kolmandatelt isikult konfiskeeriti vara kokku 930 146 euro ulatuses. Kolmandate isikute puhul oli sageli tegemist juriidiliste isikutega. Erasisikult kui kolmandatelt isikult konfiskeeriti enamasti autosid, mis olid küll kolmanda isiku nimele registreeritud, kui enamasti oli kasutajaks kriminaalasjas süüdistatav.

6. Konfiskeerimised suures ulatuses

Olemasolevat vara konfiskeeriti vähemalt 6400 euro⁷ ulatuses 56-s kriminaalasjas, arvestades ka asenduskonfiskeerimisi oli selliseid menetlusi 59. Üle 100 000 euro olemasolevat vara konfiskeeriti 4 menetluse raames (koos asenduskonfiskeerimistega 6-s menetluses).

Konfiskeeritud kriminaaltulu summa aasta lõikes sõltub eelkõige kriminaalasadest, millega konfiskeeriti suures ulatuses; 95% reaalselt olemasolevast varast konfiskeeriti sellistes kriminaalasadest. Väiksemaid summasid (alla 6400 euro) konfiskeeritakse küll sagedamini (105-s menetluses 172-st), kuid nende summaarne osakaal on kõigest 5% konfiskeeritud vara väärtusest.

⁷ Varasemalt väärtuses 100 000 krooni.

Joonis 6. Reaalselt olemasoleva vara konfiskeerimine kriminaalasjades, millega konfiskeeriti vähemalt 6400 euro väärtuses kriminaaltulu

